Samenvatting

Het college past bij de eerstvolgende bestuursrapportage de financiële begroting aan met de geactualiseerde kosten en opbrengsten van de scanauto. Een herijking van de businesscase scanauto laat zien welke middelen nodig zijn voor een optimale inzet van de auto én wat dit kwalitatief en financieel oplevert. Door de scanauto voortdurend te laten rijden tijdens betaald-parkeeruren gaan steeds meer automobilisten betalen voor het parkeren van hun auto. De verwachting is dat vanaf 2028 80% van de parkeerders een parkeerrecht kopen. Dit leidt tot een stijging van de parkeerinkomsten.

1. Beslispunten

Het college besluit om

1. de geactualiseerde prognoses kosten en opbrengsten scanauto bij de eerstvolgende bestuursrapportage te vertalen in de meerjarige financiële begroting.

Besluit Burgemeester en wethouders d.d. 3 juni 2025:

Conform.

2. Aanleiding

Sinds december 2024 rijdt in Maastricht de scanauto. Een voertuig dat controleert of voor geparkeerde auto's de vereiste parkeerbelasting is betaald. De scanauto kan heel effectief controleren tegen relatief lage kosten, hierdoor stijgt de pakkans van niet-betalers. Dit leidt op termijn tot een stijging van de betalingsbereidheid onder automobilisten (bereidheid om te betalen voor het parkeerrecht) en daarmee groeien de gemeentelijke parkeerinkomsten.

Bij de bespreking van de begroting voor 2020 nam de raad het besluit om handhaving met een scanauto in te voeren. Sindsdien zijn het college en de raad jaarlijks tijdens de bespreking van de programmabegroting op de hoogte gehouden van de voortgang. Aan de invoering lag een businesscase ten grondslag, waardoor er vanaf 2021 taakstellingen werden opgenomen in de begroting. Enerzijds een besparing van kosten (€350.000) doordat initieel gedacht werd dat een scanauto voor een verlaging van handhaafcapaciteit zou zorgen (op dit moment nog €75.000 taakstelling in de begroting, verlaging van deze taakstelling is vertaald in de begroting 2023 in verband met toekenning extra handhaafcapaciteit op basis van coalitieakkoord). Anderzijds een verhoging van de opbrengsten (structureel afgerond € 650.000 waarvan op dit moment € 511.000 in de begroting is vertaald).

Waar de scanauto het feitelijk controleren op straat overneemt van handhaafmedewerkers, vraagt de scanauto andere en meer inzet van de handhaaf-organisatie. In voorliggend voorstel wordt hier meer inzicht in gegeven en tevens aangegeven waarom een en ander noodzakelijk is.

In de programmabegroting 2024 is aangegeven dat nadat de scanauto rijdt er een financiële vertaling plaatsvindt gebaseerd op de eerste resultaten, externe expertise en ervaringen van andere steden.

3. Beoogd effect

Dit voorstel geeft aan welke middelen nodig zijn om het meeste rendement te halen uit de scanauto. De vertaling van de hieraan gekoppelde noodzakelijke kosten en verwachte opbrengsten in de meerjarige financiële begroting leidt tot een realistischere begroting.

Investeren in de parkeerorganisatie ten behoeve van een optimaal gebruik van de scanauto resulteert in een beter naleefgedrag. Het streven is, zoals afgesproken met de gemeenteraad, 80% betalingsbereidheid te realiseren. Deze streefnorm geldt landelijk ook als uitgangspunt.

Het voorstel draagt hiermee bij aan het principe dat de gebruiker betaalt voor de parkeerdiensten. Met als gevolg een goed gebruik van de relatief schaarse openbare ruimte in onze stad. Tot slot zorgt de 80% betalingsbereidheid voor een toename van de parkeerinkomsten die ten goede komen aan de gemeentelijke financiën.

4. Argumenten

1.1 Het voorstel sluit aan op het ingezette beleid

Bij vaststelling van de begroting 2019 werd besloten een scanauto in te zetten als handhaafmiddel. De destijds verwachte kosten en structurele besparingen werden vanaf dat moment in de gemeentelijke begroting vertaald. De invoering van de scanauto is later gerealiseerd dan destijds gepland. Dit betekent dat de begroting al een tijd niet meer actueel is. Bovendien is er inmiddels, ook in andere steden, meer ervaring opgedaan met de scanauto. Dit leidt tot nieuwe, meer realistische, (financiële maar ook organisatorische) inzichten. Het is in het belang van een zorgvuldige begroting dit voortschrijdend inzicht financieel te vertalen. Hiermee wordt bovendien invulling gegeven aan een toezegging uit de begroting 2024.

1.2 Uitbreiding van de parkeerorganisatie realiseert maximale inzet van de scanauto

Alleen als de scanauto voortdurend rijdt tijdens de reguleringsuren waarin ‘betaald parkeren’ geldt kan 80% betalingsbereidheid worden bereikt. Wanneer de scanauto onafgebroken rijdt gedurende de ‘betaald parkeertijden’ is het voertuig in staat het hele gebied op 1 dag te controleren. Hiermee bereiken we naar verwachting vanaf 2028 een betalingsbereidheid van 80%.
Waar de scanauto het feitelijk controleren op straat overneemt van handhaafmedewerkers, vraagt de scanauto andere en meer inzet van de handhaaf-organisatie. De scanauto controleert of er voldoende parkeerbelasting is betaald en signaleert wanneer dit niet het geval is. 100% opvolging (lees: controle van het scanresultaat) bij niet of onvoldoende betalen van parkeerrecht is noodzakelijk. Op dit moment vindt dit fysiek plaats. Een handhaver, rijdt middels scooter achter de scanauto aan (zodat er rekening wordt gehouden met de tijd die gemoeid is voor het betalen van het parkeerrecht), controleert ter plaatse of inderdaad niet aan het parkeerrecht is voldaan en legt dan definitief een naheffingsaanslag op. We werken toe naar een efficiëntere werkwijze waarbij vanaf 2026 fysieke opvolging wordt vervangen door beeldcontrole. In dat geval controleert een beeldbeoordelaar (dit dient een bevoegd toezichthouder binnen het team Toezicht Handhaven Openbare Ruimte (THOR) te zijn) aan de hand van de beelden van de scanauto of het klopt dat het parkeerrecht niet betaald is. Alleen bij twijfel of wanneer er sprake is van buitenlandskenteken afkomstig van niet verdragslanden vraagt de beeldbeoordelaar een collega handhaver/ toezichthouder om alsnog ter plaatse de situatie te beoordelen, voordat een naheffingsaanslag wordt opgelegd. Daarnaast moet de auto worden bestuurd (waarbij we conform ARBO-regelgeving rekeninghouden met de maximale rijtijden wat

dubbele bezetting vraagt), is data-analyse nodig voor het bepalen van de rijdroutes en is er aansturing nodig van het betrokken team. Dit alles vraagt om uitbreiding van de handhaaforganisatie. In 2025 zijn hiervoor 4 fte handhavers (€ 336.178) extra nodig. Vanaf 2026 gaat het om 6 fte (€465.376) extra (2 fte meer t.o.v. 2025). Deze uitbreiding stelt het team THOR in staat vanaf 2026 met 2 ploegen te werken waardoor de scanauto voortdurend kan rijden tijdens de regulerings-uren parkeren. Verder maakt de uitbreiding het mogelijk om binnen afzienbare tijd ook het handhaven met de scanauto op mulderfeiten door te voeren. Middels deze uitbreiding is THOR in staat om de verwachte aantallen controles te realiseren en daarmee toe te werken naar een betalingsbereidheid van 80%.

- In 2024 hebben we 250.000 handmatige controles uitgevoerd, met 6 fte.
- In 2025 gaan we met de scanauto naar ruim 2 miljoen controles (1 ploeg) waarbij volledige fysieke opvolging zal plaatsvinden, met 10 fte.
- In 2026 gaan we met 2 ploegen rijden (rekening houdende met werktijden/ ARBO regels), volledige beeldbeoordeling en deels fysieke opvolging naar ruim 4 miljoen controles, met 12 fte.

Deze uitbreiding van handhavers vraagt tevens om extra coördinatie binnen het team THOR. Op dit moment wordt nog gebruik gemaakt van ervaring en expertise van Empaction, een dienstverlener op het gebied van parkeer- en mobiliteitsvraagstukken. Deze externe ondersteuning gaat vervallen. Het is gezien de veelheid aan taken niet mogelijk de aansturing en begeleiding van de extra medewerkers, de analyse van de data, het bepalen van de rijdroutes én de verdere uitrol van het programma van eisen/wensen scanauto te laten uitvoeren door de zittende operationeel coördinatoren. Daarom is het voorstel een uitbreiding van 1 fte (€ 97.195) operationeel coördinator per 1 juli 2025 opgenomen.

1.3 Een robuuste parkeerexploitatie zorgt voor een efficiënte inzet van de scanauto

Zorgvuldige controle leidt tot een kleinere foutmarge. Daarom is het van belang dat de gemeentelijke geokaarten actueel zijn, dat bevraging bij het Nationaal Parkeer Register mogelijk is, dat de technische systemen op orde blijven en dat bezwaar- en beroepschriften adequaat worden afgehandeld. Ook is het van belang ervoor te zorgen dat de elektrische scanauto goed wordt onderhouden en in het geval van de verhuizing van het Team THOR, in een veilige omgeving opgeladen kan worden. Verder leidt de uitvoering van het programma van wensen tot verdere procesoptimalisatie én de mogelijkheid om de scanauto in de toekomst ook in te zetten voor de controle van mulderfeiten.

1.4 Meer en betere controle leidt tot minder naheffingsaanslagen en meer parkeerinkomsten

Het versterken van de parkeerorganisatie leidt tot meer en betere controles. Hiermee groeit de betalingsbereidheid in Maastricht naar 80% in 2028. De verwachting is dat met de aanpak het aantal naheffingsaanslagen in 2027 de piek bereikt (45.791). Vanaf 2028 daalt het aantal aanslagen, omdat dan de verwachting is dat 80% van alle parkeerders het geldende parkeertarief betaalt. Dit betekent een stijging van de parkeerinkomsten straatparkeren. Bij de initiële businesscase scanauto (2019) werd rekening gehouden met een tekort in de eerste 2 jaren waarin de scanauto reed. Op basis van de nu bekende gegevens wordt uitgegaan van een tekort in 2025 (eerste jaar) ter hoogte van €350.311. Vanaf 2026 wordt verwacht dat de inkomsten straatparkeren en naheffingsaanslagen hoger zijn dan kosten. De verwachting is dat het voordeel in 2028 en verder oploopt tot minimaal €2.200.000.

5. Kanttekeningen of risico's

1.1 Prognoses zijn voor een deel gebaseerd op aannames en afhankelijkheden

Vergeleken met de inschattingen uit 2019 zijn de huidige berekeningen nauwkeuriger. Dit komt omdat er inmiddels veel meer ervaringscijfers bekend zijn. In de initiële businesscase scanauto uit 2019 werd uitgegaan van een structureel effect van afgerond €1.007.000. De huidige berekeningen laten een structureel effect zien van minimaal €2.200.000. Hoewel de huidige berekeningen nauwkeuriger zijn, zitten ook hier aannames in. Bij het verwerken van de prognoses wordt daarom uitgegaan van de minimaal verwachte realistische variant. Hiermee wordt een toekomstig gat in de gemeentelijke begroting voorkomen.

1.2 Reservering voor implementatie scanauto niet volledig benut.

In de programmabegroting van 2021 en verder is besloten dat de verwachte tekorten van de eerste twee jaar dat de scanauto actief is én de benodigde kosten voor het op orde brengen van processen en systemen gefinancierd zouden worden uit de algemene reserve, lees het Vruchtboomfonds. Voor de introductie en de verwachte eerste twee negatieve jaren is destijds een reservering gedaan van €1,6 miljoen. Inmiddels zijn in 2024 €220.000 onttrokken aan deze reserve. Dit betroffen out of pocket projectkosten. De ureninzet van eigen (project)medewerkers zijn financieel conform interne afspraken vertaald.

Uit de geactualiseerde businesscase blijkt dat indien de benodigde middelen worden ingezet, de scanauto vanaf 2026 (het tweede kalender jaar) geen tekort meer zal opleveren. Dit betekent dat naar alle waarschijnlijkheid een groot deel van de reservering niet geactiveerd hoeft te worden. Naast

eerder verwachte positieve cijfers, wordt dit ook veroorzaakt doordat het voertuig niet is aangeschaft, maar wordt geleased.

6. Financiële gevolgen

De financiële gevolgen van de scanauto zien er in optimaal scenario, waarbij we naar verwachting in 2028 een betalingsbereidheid van 80% realiseren, als volgt uit:

Business case vs Begroting. 2 ploegen in 2026	2025	2026	2027	2028
Opbrengsten **betaald parkeren** - business case	€ 8.351.813	€ 9.441.180	€ 10.530.547	€ 11.619.914
Inkomsten straatparkeren - Begroting	€ 6.931.260	€ 6.931.260	€ 6.931.260	€ 6.931.260
Taakstelling opbrengsten scanauto	€ 511.000	€ 511.000	€ 511.000	€ 511.000
Verschil (- is tekort)	€ 909.553	€ 1.998.920	€ 3.088.287	€ 4.177.654
Opbrengsten **naheffingen** - business case	€ 1.955.479	€ 2.816.496	€ 3.193.514	€ 2.962.677
Inkomsten naheffingen - Begroting	€ 2.455.840	€ 2.455.840	€ 2.455.840	€ 2.455.840
Verschil (- is tekort)	€ -500.361	€ 360.656	€ 737.674	€ 506.837
Extra kosten scanhandhaving	€ -684.503	€ -830.464	€ -851.055	€ -863.845
Taakstelling lasten scanauto	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000
Totaal verschillen opbrengsten parkeren, naheffing, taakstelling	€ -350.311	€ 1.454.112	€ 2.899.906	€ 3.745.646

Bovenstaande bedragen voor de jaren 2026 – 2028 zullen na vertaling in begroting worden voorzien van de gemeentelijke index.

Bovenstaande gaat uit van het optimale scenario. Bij de financiële vertaling in de begroting wordt vanaf begrotingsjaar 2026 rekening gehouden met mogelijke risico's, zoals het niet vinden van voldoende personeel, het niet kunnen innen van naheffingsaanslagen in niet-verdragslanden en (langdurige) defecten aan het voertuig en/of scanbox of (systeem)-technische problemen. Doen de risico's zich niet voor en realiseren we het optimale scenario, dan vallen de meeropbrengsten ten gunste van de algemene middelen. Mocht op enig moment tijdens de P&C-cyclus blijken dat de opbrengsten structureel afwijken ten opzichte van hetgeen opgenomen in de begroting, dan worden deze conform huidige spelregels binnen de P&C cyclus naar bijgesteld. Voor het begrotingsjaar 2025 zal verdere concretisering plaatsvinden in de 2e bestuursrapportage.

Het voorstel is de begroting als volgt aan te passen (rekening houdende met de hierboven beschreven risico's):

Vertaling in financiële begroting	2025	2026	2027	2028 e.v.
Opbrengsten scanauto	€-350.311	€1.080.078	€ 1.936.047	€ 2.285.257

Mocht op enig moment tijdens de P&C-cyclus blijken dat de opbrengsten structureel afwijken ten opzichte van hetgeen opgenomen in de begroting, dan worden deze conform huidige spelregels binnen de P&C cyclus bijgesteld. Voor het begrotingsjaar 2025 zal verdere concretisering plaatsvinden in de 2e bestuursrapportage.

7. Vervolgtraject besluitvorming, uitvoering en evaluatie

Na besluitvorming wordt het voorstel verwerkt in de eerstvolgende bestuursrapportage en daarmee meerjarig vertaald in de financiële begroting. Bij afwijking van de verwachtingen wordt geïntervenieerd. Op de geijkte momenten in de P&C-cyclus wordt de verantwoordelijk portefeuillehouder geïnformeerd.

8. Communicatie

De gemeenteraad wordt via een RIB geïnformeerd over dit besluit.